

Nieuwsbrief Raad van Kerken Amsterdam zomer 2023

Beste lezer,

Twee belangrijke actuele thema's stonden afgelopen voorjaar centraal bij de RvKA : oorlog en vrede, en het slavernijverleden, resp de viering van Ketikoti. Na de 4-mei-vesper in de Waalse Kerk gingen de afgevaardigden van de lidkerken op 11 mei in gesprek met ds. Bram Grandia over de vraag of oorlog ooit gerechtvaardigd kan zijn. In juni was de Algemene Vergadering te gast bij de Evangelische Broedergemeente in de Watergraafsmeer. De maand werd afgesloten met de indrukwekkende nationale herdenkingsdienst in de Nieuwe Kerk, onder auspiciën van de Raad van Kerken in Nederland. En vervolgens vierden we op 1 juli Ketikoti. Het doet me genoeg om in deze nieuwsbrief enkele van onze ervaringen met u te delen.

Een hartelijke zomergroet aan u allen,
namens het DB van de Raad van Kerken Amsterdam,

Anna Verbeek
Voorzitter

Is oorlog gerechtvaardigd?

Op voorstel van Jan de Winter, afgevaardigde naar de AV vanuit de Quakers, hebben we op 11 mei dit thema in de AV aan de orde gesteld. Het DB had Bram Grandia uitgenodigd met ons in gesprek te gaan. Bram is lid (voormalig voorzitter) van de theologische werkgroep Kerk en vrede en columnist over zaken van oorlog en vrede; in de jaren '80/90 was hij predikant bij de (toen nog) Gereformeerde Kerken Amsterdam, later omroepastor bij de IKON.

Bram betoogde dat wij als tijdgenoten niet onschuldig zijn aan wat er in de wereld gebeurt en pleit ervoor dat het westen zich oefent in *strategische empathie* met Rusland (professor Jolles, UU: 'verplaats je in je tegenstander'). Waarom weten we wel dat de Vrede van Versailles de opmaat voor WO II was, maar negeren we het enorme trauma dat is overgebleven door het lijden en sterven van miljoenen Russen in de Tweede Wereldoorlog?

Maar vooral: er is geen theologische onderbouwing te vinden voor het begrip 'gerechtvaardigde oorlog'. 'Christus is onze vrede' is één van de oudste belijdenissen. Bram is blij dat de Wereldraad van Kerken en Paus Franciscus weigeren een oordeel uit te spreken over de oorlog in Oekraïne en het gesprek met de Russisch Orthodoxe Kerk kans blijven geven. Het is zó belangrijk dat (juist) de kerken niet mee doen aan de *cancel*-cultuur tegen Rusland. Laten we als kerken bidden en zingen voor vrede, diaconale steun bieden, maar laten we ons vooral onthouden van politieke uitspraken als 'deze oorlog móet stoppen'. Zoals Paus Franciscus zegt: 'Rechtvaardige oorlogen bestaan gewoon niet!'. Is het niet hoog tijd deze doctrine te vervangen door een doctrine van de rechtvaardige vrede?!

Een boeiend gesprek, ook al lopen de meningen over deze kwestie in onze AV uiteen. Sommige aanwezigen gaven aan dat zeker het verlangen naar vrede gerechtvaardigd is, maar dat een absoluut pacifistisch standpunt momenteel een luxe is die noch Oekraïne, noch wij ons kunnen permitteren.

Een blijvend actueel thema! Lees ook het gesprek op 13 juli tussen Erik Borgman (hoogleraar publieke theologie, Tilburg University) en Sanneke Brouwers (aalmoezenier bij Defensie), beiden lid van het theologisch elftal van Trouw:: <https://www.trouw.nl/religie-filosofie/moet-het-westen-wel-clusterbommen-aan-oekraïne-willen-leveren-dit-gaat-de-verkeerde-kant-op~b1ba5df0/>

Herdenkingsdienst 'Gedeeld verleden, gezamenlijke toekomst'

In een volle Nieuwe Kerk in Amsterdam vond op vrijdag 30 juni j.l. de nationale herdenkingsdienst plaats, waarmee de Raad van Kerken in Nederland het slavernijverleden en de rol die kerken hierin hebben gespeeld, centraal stelde. De RvKA heeft intensief meegewerkt aan de voorbereiding en organisatie van de dienst, en er waren drie Amsterdamse predikanten actief in de dienst: ds. Rosaliene Israël (Protestantse Kerk Amsterdam), ds. Andreas Wöhle (Evangelisch Lutherse Gemeente Amsterdam) en ds. Clifton Walker (Evangelische Broedergemeente Amsterdam).

De dienst kreeg als thema 'Gedeeld verleden, gezamenlijke toekomst. Kerken samen op weg naar heilzame verwerking van het slavernijverleden', en vormde het vervolg op de [verklaring](#) die de gezamenlijke kerken in 2013 hierover uitspraken.

Ds. Christien Crouwel (algemeen secretaris van de Raad van Kerken Nederland) refereerde aan het begin van de dienst aan die verklaring. Daarbij erkende ze dat de kerken in de afgelopen tien jaar tekort zijn geschoten hieraan verder te werken. 'Bij velen leefde daarom de vraag: Zullen de kerken ook excuses aanbieden voor hun aandeel aan het slavernijverleden? In deze dienst zullen we als kerken dat in onze eigen, kerkelijke taal doen: Die van schuldbelijdenis. We belijden voor elkaar en voor het aangezicht van God de schuld die we als kerken in deze geschiedenis op ons hebben geladen.'

In het Kyriegebed werd dat als volgt verwoord: 'Wij belijden voor U, dat wij als kerken bijgedragen hebben aan het in stand houden van de slavernij, dat wij door onze theologie het misbruik van mensen gerechtvaardigd hebben, dat wij niet opgekomen zijn voor rechtvaardigheid en voor de vrijheid van zusters en broeders.' Het gebed sloot af met een bede om hulp van Gods Geest 'dat wij stappen kunnen zetten op de weg van genezing en herstel.'

De dienst had grote zeggingskracht, met Bijbellezingen in het Sranan Tonglo en Papiamentu, een verkondiging in dialoog door ds. Rosaliene Israël en pastor Duncan Wielzen (bisdom Rotterdam),

prachtige muziek en een expressieve dans rond een grote traan van bevroren water, die langzaam smolt – beeld van smeltende pijn en verdriet. De dans ging gepaard met het Spoken Word ‘Tranen kennen geen kleur’.

Meer lezen: <https://www.raadvankerken.nl/nieuws/2023/07/gedeeld-verleden-gezamenlijke-toekomst-terugblik-op-de-herdenkingsdienst/> Daar kunt u ook de *Orde van Dienst* en de *overdenking* downloaden. De *live stream* is nog te bekijken via deze **EO-webpagina**

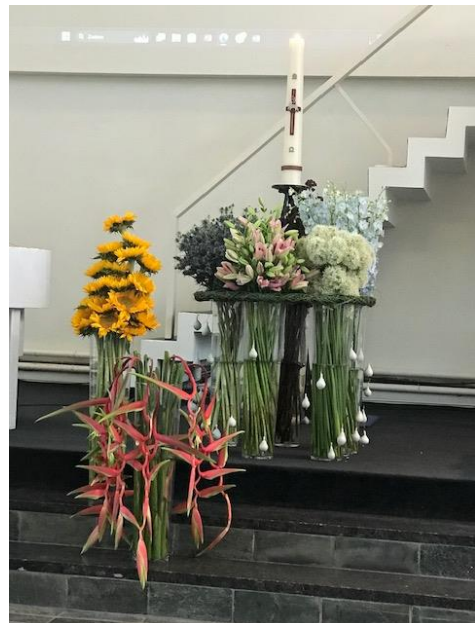
Na de uitgave van Oecumenische Bezinning ‘Eindelijk vrij?’ en het internationaal symposium ‘Slavernij, Doorwerking en Bevrijding’ was dit de derde activiteit die dit jaar onder auspiciën van de Raad van Kerken in Nederland is georganiseerd op het thema *kerken en slavernij*.

Wan switi Manspasi

Het zal u niet ontgaan zijn: de bijzonder persoonlijke en emotionele excuses van koning Willem Alexander bij de herdenking van Ketikoti: het verbreken van de ketenen, op zaterdagmiddag 1 juli.

In de ochtend van diezelfde dag was de landelijke Ketikoti viering van de Evangelische Broedergemeente, in de Koningskerk van de Evangelische Broedergemeente Amsterdam. De liturgische bloemschikking was vrijdagavond uit de Nieuwe Kerk naar de Koningskerk gebracht en ondersteunde ook deze dienst: zeven vazen met verschillende bloemen, waaraan in kaarsvet gedompelde bloedpaartjes hingen. Een verbeelding van de vele tranen die we als mensen laten, met al onze uiteenlopende ervaringen en in al onze veelkleurigheid.

Traditiegetrouw eindigde de dienst met het elkaar toewensen *Wan switi Manspasi*: een mooie emancipatie! Voluit zegt het woordenboek: *Wan switi Manspasi Dey* – een mooie emancipatiedag.

En elke keer ontroert het me dat we elkaar, zwart en wit, op deze betekenisvolle dag *emancipatie* toewensen. Gelijkaardigheid voor allen, voor jou en mij, en loskomen van hetgeen onderdrukt, van hetgeen je weerhoudt om werkelijk vrij te zijn.

Graag geef ik de wens door aan iedereen: **Wan switi Manspasi**

Activiteitenkalender RvKA

5 november

Oecumenische herdenking van omgekomen vluchtelingen aan de grenzen van Europa, 15.00 uur Mozes en Aäronkerk, voorprogramma 13.30 uur in het Huis van Sant’Egidio, Waterlooplein 205, Amsterdam

3 december

Nicolaasvesper bij de Deutsche Evangelische Gemeinde, J.J. Viottastraat 4. De vesper is in de namiddag; meer info in de volgende RvKA-Nieuwsbrief.